

Esports | Actualitzat el 16/07/2022 a les 13:51

Vichy-París, més que una etapa

La darrera etapa del Tour de 1952, disputada tot just set anys després de la fi de la Segona Guerra Mundial, va enllaçar Vichy i París, un recorregut amb un alt component simbòlic, ja que unia la capital del règim col·laboracionista amb la capital històrica de França

Cartell del mariscal Pétain, cap del govern col·laboracionista que va establir la capital de França a Vichy entre 1940 i 1944 | histoire-image.org

La concreció del recorregut d'una volta ciclista, i més si parlem d'una prova de la dimensió global del Tour de França, no és mai una decisió neutra. A l'hora d'establir-ne el traçat es tenen en consideració aspectes econòmics i esportius, certament, però també d'altres que tenen un vessant històric, social i polític. En són exemples molt eloqüents l'inici del Tour de França de 1968 des de la localitat de Vittel, mundialment coneguda per la seva aigua mineral, en un intent de deixar enrere el dopatge que s'havia posat de manifest durant l'edició anterior, marcada per la mort del ciclista britànic Tom Simpson durant l'ascens al mont Ventoux, o la darrera etapa del Tour de 1989, celebrada coincidint amb el bicentenari de la Revolució Francesa, que va unir Versalles i París i que serà sempre recordada per la victòria final del nord-americà Greg Lemond sobre el francès Laurent Fignon per vuit segons, la diferència més petita que mai s'ha establert entre el guanyador de la ronda francesa i el segon classificat de la prova.

Segurament, però, l'etapa amb un simbolisme polític més gran que ha viscut mai el Tour de França, amb el permís de les primeres incursions que la prova va realitzar a l'Alsàcia i la Lorena quan aquestes encara estaven sota sobirania alemanya, és la que, el 19 de juliol de 1952, va

enllaçar Vichy amb París tot just set anys després de la fi de la Segona Guerra Mundial.

De fet, aquesta és l'única ocasió en la història del Tour de França en què Vichy ha estat ciutat-etapa. En altres ocasions, com per exemple el 2008, la vila termal va veure com els corredors travessaven els seus carrers però sense ser punt d'arribada o de sortida d'una etapa de la cursa. Aquesta circumstància només es va viure el 1952, quan Vichy va acollir el final de la contrarrelotge que havia sortit de Clermont-Ferrand i l'endemà va ser el punt de partida d'una llarguíssima etapa final del Tour, de 354 quilòmetres, una longitud poc habitual fins i tot per aquella època, que va enllaçar-la amb París.

Mapa del recorregut de l'edició de 1952 del Tour de França amb etapa final entre Vichy i París Foto: L'Équipe

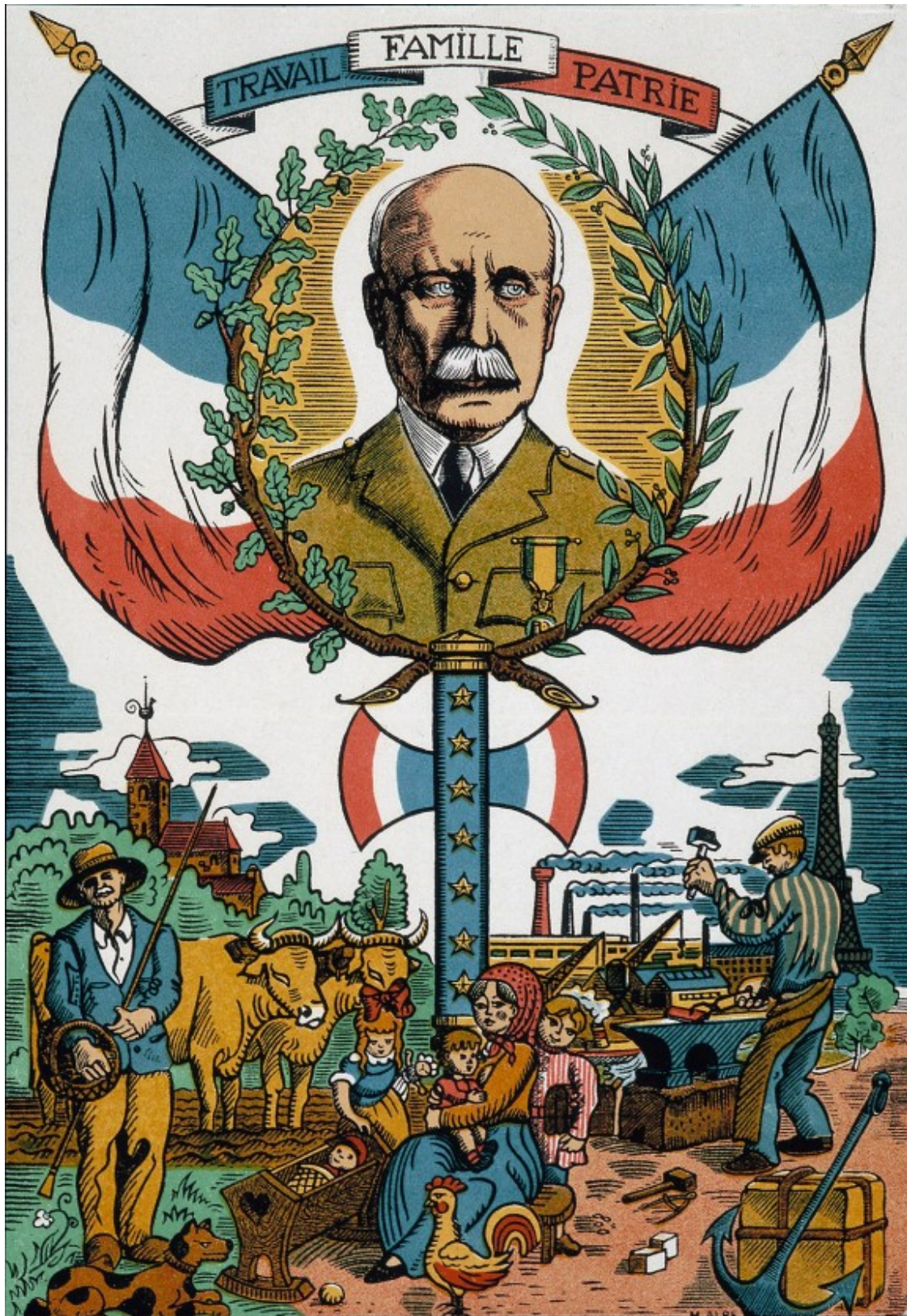
La seva extensió sembla posar en evidència que la decisió de fer una etapa Vichy-París responia a un intent de realitzar un acte de reconciliació nacional que deixés enrere les divisions que havien marcat el país durant els anys de l'ocupació alemanya més que no pas a les necessitats esportives de la cursa. Al cap i a la fi, aquella darrera etapa del Tour de 1952 va unir Vichy, la que havia estat capital de l'Estat francès col·laboracionista dels alemanys dirigit pel mariscal Phillipe Pétain entre 1940 i 1944, amb París, la capital històrica de França que havia recuperat el seu rol arran de l'alliberament del jou nazi. Les implicacions polítiques del trajecte no passaven per alt a ningú i més quan Vichy, situada geogràficament al centre de França, no havia acollit mai un Tour que acostumava a fixar el seu recorregut per les costes i les fronteres del país.

És cert que per realitzar una etapa d'aquestes característiques es va haver d'esperar a 1952, en la sisena edició que el Tour de França celebrava després de la Segona Guerra Mundial, ja que la cursa ciclista francesa per excel·lència no havia reprès la seva activitat fins al 1947 després d'una acarnissada disputa pel seu llegat. És molt probable que la decisió de fer una etapa d'aquestes característiques estigués a la ment dels organitzadors des d'aquell mateix 1947, però que no s'atreuissin a posar-la en pràctica fins passats uns quants anys de la fi de la guerra.

De fet, cal tenir present que, en l'imaginari col·lectiu francès, la simple menció de la ciutat de Vichy ja no evocava les aigües termals que l'havien fet famosa abans de la Segona Guerra Mundial sinó el govern col·laboracionista de Pétain que l'havia convertit en la capital de l'Estat francès durant els anys d'ocupació nazi del nord de França. Per entendre la dimensió que el terme Vichy va assolir com a sinònim de govern col·laboracionista de l'ocupant n'hi ha prou amb veure com encara es continua utilitzant, avui en dia, en el llenguatge polític per referir-se, arreu, a qui manté posicions de complicitat amb l'invasor.

Abans d'aquesta circumstància, però, Vichy s'havia fet un nom a França i al conjunt d'Europa per les seves famoses aigües termals, que propiciaven que centenars de milers de visitants, majoritàriament d'un origen social molt acomodat, s'apleguessin als més de sis-cents hotels que la ciutat tenia a l'inici del segle XX. Curiosament, la capacitat hotelera de Vichy va ser un aspecte clau en la seva elecció com a capital de l'Estat francès col·laboracionista. D'altres elements importants van ser la seva posició geogràfica i el seu perfil polític, més aviat conservador, igual que bona part dels aristòcrates, burgesos, militars i clergues que acostumaven a visitar-la.

Cartell del règim de Vichy amb la imatge del mariscal Pétain i la consigna Foto: Viquipèdia

A tot això hi caldria afegir els defectes que Pétain va trobar a les ciutats amb les quals competia. Lió, la que per població i pes polític hagués estat la capital natural d'aquest nou Estat francès, estava sota control d'Édouard Herriot, un dels principals rivals polítics de Pétain. Clermont-Ferrand, bressol de la fàbrica Michelin, era una ciutat massa obrera als seus ulls i no comptava amb suficients allotjaments de qualitat per acollir el seu govern. Marsella tenia massa immigrants i era sovint associada amb activitats il·lícites. Toulouse era massa d'esquerres. Perpinyà era molt al sud i comptava amb un volum considerable de republicans catalans i espanyols que s'hi havien establert arran de la victòria franquista. Vistos els defectes de les seves competidores, Vichy es va erigir en principal alternativa per acollir la capitalitat de la França no ocupada pels alemanys però obertament còmplice de les seves polítiques genocides.

De fet, entre 1940 i 1944 el govern de Vichy va ser responsable de l'empresonament de desenes de milers de dissidents, de l'enviament de centenars de milers de ciutadans francesos a treballar en favor de la maquinària de guerra alemanya o de la deportació de més de 70.000 jueus. Una vergonya que encara avui pesa sobre la memòria de França. A efectes pràctics, la decisió d'establir la capital de l'Estat francès a Vichy va multiplicar la seva població. Dels prop de 25.000 habitants que Vichy tenia a la fi de la dècada dels trenta es va passar a gairebé 120.000 el 1940. A la ciutat termal hi van arribar 45.000 funcionaris que, amb desenes de milers d'altres treballadors, gairebé van omplir les més de 100.000 places hoteleres que hi havia en aquella època.

Aquesta capitalitat de l'estat col·laboracionista va marcar per sempre més la història de Vichy. El 1944, quan França va ser alliberada de l'ocupació nazi, les noves autoritats de Vichy va intentar dissociar el nom de la ciutat de la complicitat amb el Tercer Reich. A tal efecte, a l'entrada de la vila hi van col·locar un cartell de protesta que afirmava: "Vichy no és la seu d'un govern traïdor a la pàtria sinó la reina de les ciutats termals". El pòster protestava també contra "el descrèdit immerescut afligit a una ciutat que també ha tingut els seus presoners, els seus deportats, els seus herois i els seus màrtirs".

El mariscal Pétain en una trobada amb Hitler el 1940 durant una visita del dirigent nazi a França Foto: Das Bundesarchiv

Lligat amb aquesta idea de mostrar una imatge diferent de Vichy de la que la ciutat havia projectat durant els anys de l'ocupació nazi, després de la Segona Guerra Mundial les autoritats locals, en complicitat amb el sector turístic, va intentar renovar la vella glòria que havien tingut les seves aigües termals. És en aquest context on cal situar també el pas del Tour de 1952 per la ciutat, que tenia una evident finalitat política, unir França i deixar enrere les seves divisions, però també econòmica, impulsar el turisme termal i recuperar per Vichy la clientela perduda des de la dècada dels quaranta.

Tot i que les dues jornades en què Vichy va acollir el Tour de França van ser un èxit de públic, el cert és que no es pot dir que la ciutat acollís la prova amb excessiu entusiasme. Les cròniques periodístiques locals distaven molt de l'exaltació amb la que la cursa era rebuda en altres indrets. De fet, un diari va arribar a qualificar de "Tour del soroll" el pas de la prova i les crítiques a la caravana publicitària i a l'actitud de part de les masses, segurament d'un origen molt més popular que no pas el de la clientela que tradicionalment visitava Vichy, van estar a l'ordre del dia.

El que no deixa de ser curiós és que la premsa, tant la local com la d'abast nacional, va passar de puntetes sobre la memòria del règim de Vichy i la seva complicitat amb l'ocupant alemany. Fins i tot *L'Humanité*, el diari comunista que acostumava a recollir històries de resistents i de lluites obreres dels indrets pels quals transcorria el Tour, va mantenir silenci sobre el paper de Vichy durant la guerra. En certa manera, va existir un acord tàcit, tant per part de l'organització com de la premsa que cobria la prova, de no posar excessiu èmfasi en la significació política de l'etapa Vichy-París, com si la reconciliació nacional que propiciava s'hagués d'assolir sublimarment, enllaçant els noms de Vichy i París en un dels esdeveniments que més entusiasme despertaven a la França de l'època.

Fausto Coppi celebra el seu triomf al Tour de França 1952 Foto: J. D. Nasko / National Archief

Més enllà de la seva innegable dimensió històrica i política, l'etapa Vichy-París del Tour de 1952 va estar marcada per la victòria del francès Antonin Rolland, representant de la nova fornada de corredors gals que havia emergit després de la Segona Guerra Mundial, i pel triomf en la general de l'italià Fausto Coppi, un dels grans símbols de la Itàlia progressista que, curiosament, mentre Vichy havia estat la capital de la França col·laboracionista, havia estat empresonat a Tunísia i a Algèria, aleshores colònies franceses, després que les forces del general britànic Montgomery l'haguessin fet presoner en el marc dels combats lliurats al nord d'Àfrica. Un excel·lent palmarès per completar la dimensió social i política d'aquella etapa Vichy-París que quedarà per sempre més a la història del Tour.